

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg. Medarb.: Mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen mandag, tirsdag og fredag 9.30—3. Torsdag 9.30—7. Lørdag 9.30—1. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: En stor og god sak kaller på dig! — Allehelgensfest. — Herrens Tjenestekvinne. — Allesjeles måneden. — Pavelig rundskrivelse. — Fra Sovjetrusland. — Kimer I Klokker. — Herhjemme.

En stor og god sak

kaller på dig!

Av mgr. dr. Karl Kjelstrup.

Alle Helgens søndag er den eneste dag i året da utbytte av kollekten i alle våre kirker tilfaller vårt blad ST. OLAV».

Er det egentlig nødvendig å minne våre norske katolikker om dette og rette en appell til deres offervilje?

Ja, dessverre. Ar om annet viser det sig nemlig at adskillige av våre trosfeller neppe har den riktige forståelse av denne årlige kollekts store betydning. Ellers vilde utbyttet mange steder utvilsomt vært større. Når jeg derfor ber om plass i «ST. OLAV»s spalter for denne lille appell, da skjer det ikke minst fordi jeg fra min egen redaktørtid av erfaring vet hvor store økonomiske vanskeligheter vårt blad har å kjempe med.

«Hvad du evner kast av
i de nærmeste krav.»

Så synger en av våre store diktere. Og for en overbevisningstro katolikk hører det til de aller nærmeste krav å hjelpe til med å holde vårt eneste katolske blad oppe. Det virker likefrem uhyggelig å treffe på katolikker som har penger til overs for alt mulig som kan gjøre livet behagelig, skaffe adspredelser eller hygge og tidsfordriv — men har lite eller intet til overs for vårt eneste katolske blad. Om slike trosfeller visste hvilken stor gjerning «ST. OLAV» utfører rundt om i vårt utstrakte land, og hvilke bekymringer vår høgvyrde Biskop har når det gjelder å klare de løpende utgifter bladets utgivelse, trykning etc. medfører, for det er ikke småting. Jeg tenker han i disse vanskelige tider mer enn én gang har følt sig fristet til å la bladet gå inn. Men det må for alt i verden ikke skje.

Tenk på hvad «ST. OLAV» i de over 50 år det har bestått, har vært for tusener i dette land. Ensligstillede katolikker som i sitt protestantiske miljø

hungret etter katolsk lesning, og med lengsel tallet dagene til bladet skulde komme med sin hilsen fra Guds hellige Kirke og sitt friske pust ute fra den store katolske verden. Sannhetssøkende protestanter som enda ikke hadde fått mot til å henvende sig til en katolsk prest, men slukte «ST. OLAV» fra første til siste spalte hver gang de kom over det. Har jeg så ikke rett til å kalle vårt eneste katolske blad for Moderkirkens største misjonær i vårt land?

Kom nu ikke og fortell mig at jeg overdriver «ST. OLAV»s betydning. Nei, min venn. Jeg har oplevet nok av slike eksempler på hvad «ST. OLAV» har for en stor misjon i Kristi Kirkes tjeneste. Når det kommer til stykket, tror jeg neppe der finnes den katolikk som vil være medskyldig i at bladet går inn etter så mange års velsignelserikt virke for våre forfedres gamle kristentro og til gjenoprettelse av troens enhet blandt Kristi navns bekjennere.

Vi må også være klar over at aldri har den forestående kirkekollekt spillet en større rolle for vårt blad enn i år, da vårt blad på grunn av krigen må føle virkningene av at mange av Vikariatets hjelpeskilder er uttørret. Derfor bør også den enkeltes ydelse i år, om mulig, overskride det vanlige beløp.

Husk, det gjelder å la vårt kirkelige styre merke at vi gjør det vi kan for å lette de økonomiske byrder, som ikke minst gir anledning til bekymring for vårt blad ST. OLAV».

Her skal ingen komme og si: «Jeg liker ikke den måte «ST. OLAV» blir redigert på.» Har det noen sinde eksistert en redaktør som evnet å stille alle sitt blads lesere tilfreds? «ST. OLAV» får for øvrig nu lovord fra mange kanter som før fant at innholdet lå litt vel høit for jevne, almindelige lesere. Redaksjonen fortjener derfor all mulig opmuntring fra lesernes side. La derfor smålig og ensidig kritikk ikke ha innflydelse på bidraget til kirkekollekten. Det vilde være synd og skam.

Kjære leser, la ikke denne appell bli uten virkning. Det gjelder jo en i eminent forstand god og betydningsfull gjerning. Det gjelder vår hellige Kirkes sak og dermed også Guds sak. Har du før gitt en krone, så gi denne gang 2, har du før gitt 5, så gi denne gang 10, og gav du før 10, så la det denne gang bli 20. Betrakt dette offer som en takk til Gud for den katolske tro og som uttrykk for din deltagelse i Katolsk Aksjon. Gud vil velsigne dig for det.

K. Kjelstrup.

Allehelgensfest.

«La oss tilbe Herren, kongenes konge, ti han er alle de helliges krone!» slik lyder ordene som innleder allehelgensfestens bønn og minner oss om først å prise Guds storhet og barmhjertighet som han åpenbarer sig i helgene før vi vender våre beundrende og takknemmelige tanker mot disse menneskehetens største skikkelser. Ti den hellighet som vi hylder i deres person og deres liv er ikke et utslag av sublimerte naturlige egenskaper alene, men en gjenspeil av Guds herlighet således som hans nåde kan åpenbare sig i den menneskelige natur. En helgen er i første rekke en Guds stridsmann, en Guds tanke virkeliggjort på jorden — og derfor er æren først og fremst hans.

Men de hellige menn og kvinner være ære og pris for den vilje, som var deres svar da Herren kalte dem til sin tjeneste. Det er gjennom sin vilje, sin gode vilje, at de er blitt det lysende forbilled for oss, ti denne vilje tillot at Kristus blev født i deres jeg som deres personlige Frelser fra synd og skyld. Sammen med Kristuskraften i Kristussinnet tok de hellige kampen op for Guds rike og rettet i første rekke våpnene mot sin egen gjenstridige natur som de også beseiret fordi de bragte hver overvunnen ufullkommenhet som offer og til gjengjeld fikk sterkere kraft til å gå videre, stadig seiende videre i denne kamp. Således kunde det gå til at når løpet var endt var den menneskelige natur

slik formet og gjennomstrålet av Guds kraft, Guds nåde, hadde Kristi skikkelse vunnet slik kraft og styrke i sjelen, at helgenen kunde si med apostelen: «Ikke jeg lever men Kristus i mig!» og hans liv derfor bli en åpenbaring av guddommelige krefter her på jorden.

Allikevel er det ikke sikkert at hans navn mens han lever hører til dem som stråler i menneskenes øiner. Som verden har sin ukjente soldat, uten hvem ikke selv den dyktigste feltherre kan vinne en eneste seier, således har Kirken sin mange ukjente helgener — ukjent for mennesker men ikke for Gud. Ti han ser det menneskene ikke ser: sjelenes kamp mot sig selv for å bli verdigere og renere redskaper i hans hånd — han ser de helliges tro, håp og kjærlighet som aldri svikter selv for de største påkjenninger av ideell og materiel art, og han ser deres sterke ubøielige tålmodighet overfor alt og alle, overfor miskjennelse og misforståelse. Han ser deres livsglede som ikke har sin rot i ytre forhold av mer eller mindre tilfeldig art, men i det at de tar sin tro alvorlig ut i den aller ytterste konsekvenser. De ukjente helgener lider og strider for Guds rike innad og utad, men de skiller aldri det menneskelige fra det guddommelige. De går i kamp mot ondskapens hær med det rette mot: det som vet om og vedkjenner sig sin menneskelige svakhet og derfor kan føre menneskeheten nærmere det

Herrens Tjenestekvinne.

Så sent det går å lære
det som er best på jord:
den visdom å bejjære
som gjør i sannhet stor.
Guds Mor, du høie, rene,
lær mig å si som dig
«Min fryd er Gud å tjene —
hans vilje er min vei.»

Når blikket i det fjerne
kun ser et blygrått hav
hvor ingen enslig stjerne
får lyse på min grav —
Maria, dig jeg følger
med tjenersinnets ro,
til over brutte bølger
Gud bygger mig en bro.

Jeg kjenner ei den bane
Gud har bestemt for mig,
skjønt meget lar mig ane
den blir en korsets vei.
Med dig, Guds mor, du blide,
jeg vandrer trygt og tror
at når en sjel må lide,
er nåden dobbelt stor.

Hvor intet kors oss tynger
og ingen trengsels brann,
ei gylne harper synger
om evighetens land.
Kun tjenersinnets virke
gjør pilegrimsferden lett
og hjemmet til en kirke,
Guds Mor i Nasaret.

Av gledens brønn, den rene,
til hellig dåd og dyst
fra gry til kvelden sene
skjenk livets lys og lyst.
Da løfter jeg mitt øie
og går med mot til verk,
og nåden fra det høie
gjør viljen fast og sterk.

K. Kjelstrup.

felles mål: å gjenopreise i hver enkelt det Guds billed vi er skapt i og som synden ødela. De kan det fordi de har forstått at menneskesønnen ved sitt liv på jorden skapte mulighet for oss alle for en oppstandelse fra syndens sold: døden — i samme grad som hans liv blir den drivende kraft i vårt. De ukjente helgener er Kirkens styrke i nutid og fremtid.

*

Det kalles nu om dagen atter på den ukjente soldat — men høiere enn lyder kallet til den ukjente helgen for dem som har øren å høre med. Som feltherrene verden over samler sine tropper samler Kirken nu sine: de helliges samfund — Du og jeg! Vi kalles til kamp mot det onde i livet, det som vil nedbryte og ødelegge i oss og om oss, og Kirken rekker oss sine våpen: de hellige sakramenter, først og fremst Kristus selv i alterets sakrament. Ti den vet at i denne kamp nytter det ikke at menneskene stoler på sin egen kraft — den vet at den dypeste rot til så meget synd og skyld og brøde i livet ligger i at man har trodd å kunne skille

det etiske ut fra det religiøse og føre jorden fremover ene i humanitetens navn. Allehelgensfesten minner oss om at dette er umulig, ti hvad gavner det et menneske eller menneskeheten om den hele verden vinnes når det skjer på sjelens bekostning? Selv de gamle humanister visste svaret — de formet det i Prometeussagnet, hvor menneskets overvurdering av sine egne hjelpemidler drev det til titanenes kamp mot det guddommelige og endte i fall og evige lenker med drømmene om det uopnåelige som en stadig smerte i sig. Titanenes kamp er ikke nutiden fremmed — men mot den løfter Kirken sin advarende stemme idet den således på allehelgensfesten stiller frem et verdigere mål som samtidig er middel: de helliges samfund med Gud, den evige salighet. Derfor lyder i dagens evangelium Kristi egne ord til oss om hvor veien her på jorden går til denne salighet, hvem som er og blir salige: de ydmyke, saktmodige, angrende, rettferdssøkende, barmhjertige, rene av hjertet, fredselskende og tålmodige — alt «for min skyld», alt idet vi gjør epistlens ord til våre: «Lov og herlighet og takk, æren og makten og styrken være vår Guds i all evighet! Amen.»

Allesjeles måneden.

Milelangt strekker de romerske katakombens underjordiske gater sig i alle retninger og man har regnet ut at de bebos av ca. 6 millioner slumrende invånere, som her venter på opstandelsens dag i full tillit til Herren og hans løfter. Både de mer naive som de med fullendt kunst huggede innskrifter over gravene med de forskjellige vakre symboler, som for den innvidde åpenbarer de kristne sannheter mens de samtidig skjuler dem for de profane blikk, hører til de herligste minner om den kristne Kirkes første tid. De bringer bud om lengst forsvunne dager idet de sveiser nutid sammen med fortid og vidner om at det tyvende århundres Kirke er den samme som de første århundres.

Vi ser av utallige innskripsjoner her i katakombene, at også de aller første kristne visste om den sjelens tilstand som vi nu kaller skjærsilden — hvor de lutres i angrens smerte men også i glad forventning om det evige liv på det sted som er dem beredt. Blandt de bønner vi finner hugget inn over gravene er de almindeligste: «Hvil i fred! — Gud skjenke din ånd vederkvegelse! — Han vederkvege din sjel!» Innrisset på en grav i Prætextatus katakombe står en latinsk innskripsjon med greske bokstaver som tross sin naivitet er såre karakteristisk for troen på Kristi guddom og på bønner for de døde idet den lyder: «Til minne om den velfortjente Bona — — — Kristus, allmektige Gud, vederkvege din ånd i Kristus!» En enkemann slutter minneordene om «Lucifera, sin kjære hustru» således: «Må enhver som leser denne innskrift bønnfalle Gud om at denne hellige og uskyldige sjel må bli tatt hjem til ham!» De første kristne har således vært overbevist om, at de etterlattes bønner bringer lys i mørket og vederkvegelse i lidelsene for dem som «er gått forut for oss og sover fredens søvn».

Hvor meget enn enken fra Nain sørget, da hennes alderdoms støtte blev tatt fra henne, og Marta og Maria gråt da Lazarus blev lagt i graven, så var ikke engang de berøvet enhver trøstefull tanke. Det var en anerkjent tro hos jødene at bønner og gode gjerninger blev til gagn for den sjel, som var fart herfra i fred — ja, kunde føre den like fra mørket hen i «Abrahams skjød». Den hellige skrift lærte dem jo, at «det er en hellig og gagnlig tanke å be for de avdøde at de må forløses for sine synder». Men skal de forløses fra sine synder må de også foreløbig være bundet ved dem — med andre ord: det må være et lutringssted, en lutringstilstand. Det trodde også hele det jødiske folk —

Læren om skjærsilden var et av de punkter som førerne for det 16. århundres omveltning rettet sine voldsomste angrep imot. Etter Luther var bønner for de døde noe, som direkte stred mot den grunnleggende tro på at Kristi fortjenester alene er tilstrekkelig. Denne fornektelse av troen på en lutring blev uten motsigelse antatt av praktisk talt alle som i nevnte århundre falt fra Kirken, og

disse blev altså berøvd også den del av åpenbaringen som finnes enn dog hos hedningene som ellers har glemt sitt håp om den kommende Frelser. Det protestantiske begravelseritual har ikke noen bønn for den avdøde, men inneholder en etterretning til de levende om at «de som har fullendt sitt løp i troen, nu hviler fra sine anstrengelser». «Jeg er opstandelsen og livet,» leser presten og oppfordrer således de sørgende til å tenke på den store dag da alle skal opreises i Kristus, men det ofres ikke noen tanke på hvad det skal skje i den — kan hende lange — mellemtid.

Den sørgende katolikk hører de samme trøstende ord om den tilkomne opstandelse, men han istemmer også de samme fromme bønner som oldtidens kristne opsendte i katakombene: «Herre, skjenk ham den evige hvile og la det evige lys lyse for ham! Han hvile i fred! Skån denne sjel som er dyrebar for dig! Herre, fremskynd hans time og la ham komme til dig!»

Den trofasthet hvormed hedningene fastholdt de bruddstykker, som var blitt dem overlevert, er en gripende motsetning til den redde hast som den moderne verden utviser for å bli kvitt dem. «De som ikke har levd særlig ondt eller særlig godt,» sier den store filosof Plato «går til floden Acheron, hvor de går ombord i de båter som finnes der og seiler ut i sjøen, hvor de forblir og renses for sine onde gjerninger. Og når de slik har lidt straffen for det onde de har gjort andre, frikjennes de og mottar lønnen for sine gode gjerninger i forhold til sine fortjenester.» Disse ord minner underlig om en uttalelse av konciliet i Lyon i det 13. århundre hvori det heter: «Hvis noen virkelig angret og er gått herfra i sann kjærlighet, men ennå ikke ved botens verdige frukter har gjort fyldest for sine undlatelsers- og overtredelsessynder, blir hans sjel etter døden renses i skjærsildens lutrende lidelser.»

St. Justinus mener at mange av de greske forfattere har lånt de riktige ideer fra de jødiske skrifter om de guddommelige sannheter og han nevner i denne forbindelse uttrykkelig Plato og Homer. Den romerske dikter Virgil taler i Amideus sjette sang om de døde som må vente hundre av år innen de får lov til å seile over til hvilens land.

De egyptiske minnesmerker vidner om at egypterne tre tusen år før Virgil trodde på en underverden, hvor de avdøde ventet på solbåtens komme for at denne skulde føre dem til solgudens rike med all dets herlighet. Noen få blev ført over av solguden selv, andre av en fergemann — men bare den kom over «ved hvem intet ondt, som han hadde gjort, klebet».

I mange tilfelle er begrepet religion i våre dager oppløst i bare humanitet, i kjærlighet til menneskheten i all almindelighet og i forsøk på å bedre de menneskelige kår. Om et liv etter dette bekymrer man sig ikke. Men folkeslagenes gamle tradisjoner så vel som den kristne åpenbaring taler anderledes og i bedre forståelse med det menneskelige hjertes krav. Hvis intet urent kan få adgang til himlen

og hvis mange forlater dette livet her på jorden med Guds billed i sitt hjerte, som selv om det har fått noen flekker så dog ikke er ødelagt, er det da ikke helt logisk å tro, at det må være en mellomtilstand, hvori sjelen lutres og Gudsbilledet får tilbake sin oprindelige og fullkomne glans og skjønnhet? Og når Kirken er én, fordi vi alle er lemmer på det samme legem hvis hode er Kristus, i hvem all fylde bor — er det da ikke helt logisk at vi som kan be deler fruktene av våre bønner med de av våre brødre som ennå venter på evighetens kyst?

Intet kan sammenlignes med den vidunderlige overgang til fred og fullkommen ro, som sjelen erfarer når den forlater jorden i nådens stand og begynner sin lutring. Denne ro og fred varer ved så lenge lutringen varer og blir bare dypere og dypere, når tiden for avslutningen nærmer sig og sjelen går over til sitt endelige mål: beskuelsen. Det er godt å minnes alt dette nu vi går inn i allesjales måneden og kan ofre av vår sjels kjærlighet til den rettferdige Gud for våre kjære avdøde og for alle de mange sjele som lutres. Tanken om skjærsilden er dog likesom tanken om det evige, salige liv fylt av håp og glede, ti sjelen som lutres vet at om den ennå ikke kan se Gud er den dog sikker på at før eller senere vil dette skje og den tre inn i det store kor for lammets trone.

Pavelig rundskrivelse.

Hs. Hl. pave Pius XII har utsendt sin første rundskrivelse. Vi skal senere bringe en utførlig gjengivelse av den. I sine hovedtrekk inneholder den en utpreget avstandstagen fra alle de totalitære systemer og dens tendens til å ville guddommeliggjøre sig.

I innledningen omtaler paven at han vil utsette til et mer beleilig tidspunkt å ta endelig standpunkt til de mange feilgrep, vår tid har gjort sig skyldig i.

Den dype årsak til nutidens ondskap er at menneskeheten nekter å godta en stabil og universell moralsk ledesnor for den enkeltes liv, for samfundslivet i det hele og for det mellomfolkelige forhold, d. v. s. at menneskenes miskjenner og glemmer den naturlige lov som har sitt grunnlag i Gud.

Rundskrivelsen består av 10 000 ord. I en oversikt som Havas har utarbeidet om de springende punkter heter det, at paven i første rekke fordømmer de teorier og systemer som er de virkelige krigsårsaker. Det er overdreven nasjonalisme og rasetro og de totalitære opfatninger i de land som setter sig i Guds sted og som påstår at familien og de enkelte individer kan underordnes staten.

Paven sier at denne fornektelse har ført til hedskapets gjenopståen. Av den religiøse og moralske agnostisisme følger at loven om menneskehetens solidaritet og om barmhjertighet blir glemt. Det er den første feiltagelse. Den annen er at man vil løsrive den civile myndighet fra ethvert avhengighetsforhold til Gud og fjerne båndene mellom denne

myndighet og den oversanselige lov som hever en op til den høieste moralske og juridiske rettsordning.

Med hensyn til denne siste feiltagelse erklærer paven, at statens absolutte selvbestemmelsesrett i slike spørsmål strir mot prinsippene i den naturlige religionsfølelse og i den kristne samvittighet. Der ved reduseres moralen til en nyttemoral og menneskehetens rettigheter berøves den moralske autoritet, som er grunnlaget for den virkelige moral.

Virkningene av dette omtales utførlig. Det nevnes at menneskehetens rettigheter brytes ned slik at den gjensidige tillit praktisk talt opheves. Respekten for det gitte ord eksisterer ikke lenger og avgjørelsen av et tvistespørsmål blir ofte truffet av våbenmakten, istedenfor av fornuft og rett. Gud fornektet, og da fornektet også retten. Om fremtiden sier paven, at frelsen ikke kan komme ved sverdet, men bare gjennom anerkjennelse og respekt for den naturlige rett og for den guddommelige åpenbaring. Menneskeheten må opdras på ny i religiøs og åndelig henseende i samsvar med evangeliets læresetninger, med sikte på å få innført Guds styre på jorden. Denne ånd er fullt levende i kirken og gir sig utslag gjennom de eukaristiske kongresser og den katolske virksomhet. Det er bare Kirken som kan gi frelse.

Familiens verdi for samfundslivet fremheves meget sterkt. Kirken vil ikke svekke de civile myndigheter.

Paven uttaler i innledningen at han under utarbeidelsen av sin første rundskrivelse har vært fylt av en usigelig angstfølelse ved tanken på den forferdelige krig som er brutt ut nettop da han hadde gjort alt i sin makt for å avverge den.

I sin konklusjon minner han i bedrøvede uttrykk om de lidelser Polen har gjennomgått, om alt det blod som er utgydt der, og opfordrer alle kristne til å samles i medfølelse for det polske folk.

Fra Sovjetrusland.

De organiserte gudløses blad i Sovjetunionen «Antireligiosnik» har i nr. 6 d. å. gitt en oversikt over hvad man har opnådd, siden den stalinske statsforfatning av 5. des. 1936 trådte i kraft og reguleringen av det religiøse liv i Russland blev overdradd Folkeindrekommisariatet. Det skrives i denne oversikt bl. a.:

Tallrike prester er blitt avslørt som «folkefiender». De «likviderte» prester med sine «Dwadzatkı» — grupper på minst 20 medlemmer, som er det foreskrevne minstetall for en lovlig anmeldt menighet idet ikke-anmeldte grupper regnes for ulovlig — blev ikke dømt på grunn av sin tro men fordi de hadde foretatt sig sovjetfiendtlige handlinger.

Kirker og bedehus er blitt lukket fordi det blev drevet misbruk med dem idet de var tilfluktssteder for Trotskistene, som brukte dem til sine agitatoriske møter mot Sovjet. Følgene av dette er imidlertid at «kleresiet» har trukket sig tilbake i det skjulte,

hvor de oppretter nye kirker og klostre og «opbygger det kirkelige liv på basis av religiøse konspirasjoner». Mangelen av et synlig organisert religiøst liv har sammen med lukningen av kirkene ført til dannelsen av det såkalte «Jesu Kristi infanteri», som er vandreprester som drar fra sted til sted for å foreta kirkelige handlinger, som det stadig føles trang til. Blandt disse «infanterister» er det også prester som har ordinert sig selv for ikke å ha noen geistlig foresatt å stå ansvarlig for eller som ikke anerkjenner den ortodokse Kirkes presteskap. Disse uordinerte prester slår sig ned på steder hvor de «legale kirker» er lukket og utfyller derved de tomme plasser. Overfor en slik utvikling av «illegalt religiøst liv» ser regjeringen sig nødsaget til å opprettholde den legale kirke og atter åpne de allerede stengte kirker. Den har også foranlediget at nedlagte menigheter har fått sine prester igjen for å bevare befolkningen på stedet for «infanteristenes» skadelige innflytelse.

Til de således opprettede kirker hører nu: 1) den såkalte ortodokse kirke, 2) den ortodokse fornyelseskirke, 3) de muhammedanske religionssamfunds centralforvaltning, 4) de evangeliske kirker, 5) baptistene. (Den katolske Kirke er altså ikke med.) Begge de ortodokse kirker teller tilsammen 20 000 menigheter med like så mange prester. Den fare som det voksende sektuvesen innebærer for den ortodokse kirke representerer også en fare for Sovjett-regjeringen.

Et karakteristisk trekk som man må være oppmerksom på når man taler om det kirkelige livs utvikling er den forenkling, som den ortodokse kirke må gjennomføre i alle sine ritualer, fordi de kirkelige handlinger ofte må foretas på avstand — således dåp, brudevigsel, begravelse, hvor de pågjeldende ikke behøver å være tilstede for at handlingen er gyldig. Dette har ført til et samarbeid mellom de forskjellige trossamfund — man har således sett at en ortodoks prest har betjent protestanter slik — men dette betyr etter «Antireligiosnik» en fare for parti og regjering, da det kan føre til et økumenisk samfund innenfor sovjett.

I tilslutning til dette er det interessant å sette sig inn i det overblikk over den antireligiøse kamp i Russland som president Javoslawsky for de kjempende gudløses forbund nylig gav på et generalmøte i Moskva. Han fastslo at «tross alle socialistiske fremskritt var det ennå rester av kapitalistisk tenkemåte tilbake. Når man forsiktig setter tallet på de troende i byene og på landet til å være 30 % av hele befolkningen — man har ingen statistikk av nyere datum å gå efter — så gir det godt og vel 30 millioner voksne kristne. Det er et meget høit antall som således ennå lider under religiøs tradisjon og de utgjør et stort arbeidsfelt for vår propaganda.»

I sammenligning med de tall som Javoslawskys fremsatte for to år siden vil dette si at situasjonen er temmelig uforandret nu. Man merker at han ikke ser så optimistisk mer på det antireligiøse arbeid og han går imot den anskuelse at religionen skulde bli «likvidert» i løpet av den tredje femårs-

plan. Det vil ta mange år ennå før alle «religiøse fordomme er utryddet».

*

Nu da Sovjett er rykket Europa så truende nær har det sin interesse å oppfriske hvorledes det nuværende russiske styre kom til makten. Det var sommeren 1917 at det hersket den villeste oppløsning på alle de russiske fronter. To forskjellige retninger gjorde sig gjeldende, representert av Kerenski og Lenin. Den første vilde kjempe videre til seiren var vunnet — den annen erklærte at den samme dag som bolsjevismen kom til makten skulde det innledes fredsforhandlinger — soldatene skulde dra tilbake til sine hjem og i ro der «likvidere alle gods-eierne og blodsugerne». I dette øiemed kunde de da medta sine våpen.

I begynnelsen av juni blev det holdt en socialistkongress hvori de ledende for begge partier deltok. Under den falt en uttalelse fra en av Kerenskis menn: «Intet parti er i disse tider så naiv at det vil kreve all makt for sig alene.» Da reiste en herre sig fra sjette benk, rakte hånden i været som en snild skolegutt og sa: «Jo, om forlatelse men det finnes et parti som er så naiv: bolsjevikkens all-russiske parti!» Da han hadde sagt det forsvant han under auditoriets stormende bifall. Det var Lenin som her for første gang merket hvor sterkt han stod i den offentlige mening.

St. Peterburg syntes å være moden for et bolsjevistisk kupp og i juli grep Lenin efter frukten. Men den viste sig å være nokså sur. Kerenski hadde ennå tilstrekkelig militærmakt til å slå bolsjevikkene tilbake, især da han hadde den meget dyktige strateg general Polowzew ved sin side. Man eftersøkte Lenin for å fengsle ham, men han var tilsynelatende sunket i jorden.

Imidlertid hadde det store automobilfirma Renault & Co. tatt to nye opsynsmenn inn, men det var ingen som ante at det var Lenin og hans «stål»-kamerat Dshugaschwili, den senere ikke ukjente Stalin. Lenin hadde latt skjegget vokse og passet gjerne telefonen, som samtidig holdt ham i forbindelse med bolsjevikkens hovedkvarter, mens Stalin forlovet sig med overopsynsmannen Allelujews datter. Ute omkring i befolkningen arbeidet Trotzki, Krylenko, Dserskinski m. fl. ivrig for saken, og en del av Kerenskis tilhengere gikk efterhvert over til Lenin takket være hans lettfattelige parole: «Slutt med blodsutgytelsen! All makt til det arbeidende folk! Ned med utbytterne og kapitalistene!» Og 7. november brøt uværet løs. Krylenko lot sine tropper besette regjeringsbygningene, post, telefon, banker og jernbanestasjoner — bare Vinterpalasset, Kerenskis residens, holdt sig ennå inntil det fra alle sider blev beskyttet med mitraljøser. Til sist blev det stormet og besetningen hugget ned for fote — bare 50 mann lykkedes det å undslippe fordi seierherrene hadde opdaget hvor nedgangen til de keiserlige vinkjellere var!

Kerenski selv slapp bort i forklædning gjennom en underjordisk gang og tok sin tilflukt til det engelske gesandtskapspalé. I vaktboligen hos Renault ventet

Lenin i spenning til telefonen kimte og Trotzki meldte ham det gledelige budskap at seieren var vunnet og all makt nu lå i hans hånd. Kort tid efter innfant han sig i hovedkvarteret og samme dag gikk det et fredstilbud til centralmaktene. Men neste dag kom dekretet om proletariatets diktatur og inndragelse av alt større jordgods —

den store mordperiode satte inn.

*

Og siden er den onde sed blitt spredt videre — hatets sed. Klart og tydelig er dette kommet frem under borgerkrigen i Spania, hvor de ledende har erklært: «det er ikke gjennom bøker eller avhandlinger at sinnene er blitt forgiftet men ene og alene ved den røde presses innflytelse. I den er Gud og religionen spottet, moralen hånet og all tro latterliggjort. Den har satt Russland op som det ideelle forbilled —.» Det kan derfor ha sin interesse å kaste et blikk på

den kommunistiske verdenspresse.

Det var som allerede sagt Spania som for alvor åpnet verdens øine for den kommunistiske presses fordervelige innflytelse — men de andre land er fulgt godt etter. I Frankrike innsendte således i desember ifjor 430 presseorganer av alle politiske avskygninger et memorandum til parlamentet, hvori de bad om beskyttelse for det franske folk ved at det blev tatt kraftige forholdsregler mot det kommunistiske smittestoff — som bekjent er nu det kommunistiske parti i Frankrike oppløst og forbudt. Men den bolsjevistiske presse har likesom kreft en ondartet evne til å spre sig — ikke minst på grunn av sin glimrende organisasjon.

I Moskva finnes centralbyrået for deres internasjonale etterretningsbyrå, som har korrespondenter i alle større land, hvorved det holdes underrettet om hvad som foregår overalt og hvorfra det atter går linjer ut til alle andre land, selv de mest fjerntliggende. Denne den kommunistiske verdenspresses journalistiske generalstab arbeider efter en stor slått målestokk, og har overalt et hovedorgan, hvis oppgave i første rekke er å opprettholde disiplinen og foreta strenge avstraffelser hvis noen partifelle forgår sig imot den. I Russland er det «Pravda» i i Moskva som røkter dette hverv, og i aller høieste grad benytter sig av de kampmidler Lenin selv har angitt som de beste: propaganda, organisasjon, agitasjon. Det er ganske interessant at dette blad aldri har eid driftskapital, men ene støtter sig til masseabonnement blandt arbeidere og bønder. Da «Pravda» imidlertid bare utkommer på russisk er dets virkefelt internasjonalt sett så temmelig begrenset — men dess større aksjonsradius har det franske «L'Humanité», hvis 400 000 store oplag navnlig distribueres gjennom gatesalget og er grunnlagt av Jaurés med en kapital på 8000 000 frc. At bladet var så utbredt skyldes i første rekke dets sensasjonslyst, folkelige tone og angrep på kjente mennesker og institusjoner samt dets allsidighet — det hadde hver uke store specialbilag som henvender sig til de forskjellige kretser.

I England er «Daily Worker» det kommunistiske

hovedorgan, men kan hverken i utbredelse eller betydning måle sig med «L'Humanité» — det står også meget dårlig økonomisk og må hvert år støttes ved frivillige bidrag. Dets navnefetter i New York kommer i et oplag på 66 000 — i U.S.A utkommer likeledes det kommunistiske «Freiheit» med 60 000 eksemplarer. Australia har et forholdsvis stort kommunistisk ukeblad: «Workers Weekly». Den sveitsiske regjering har skredet sterkt inn mot landets kommunistiske presse, så hverken «Vorwärts» «La Lutte» eller «Falce e martello» har noen betydning eller nevneverdig utbredelse. Tsjekkoslovakia hadde ikke mindre enn 6 kommunistiske blade som alle nu har ophørt å utkomme — i Tyskland og Italia er det forbudt å utgi pressesaker med bolsjevistisk tendens. I Belgia startet an 1936 «La Voix du Peuple», men den når ikke op på 7000 eksemplarer — Holland har sitt «Het Volksdagblad».

Hovedskylden for den spanske revolusjon bærer opviglerorganet «Mundo Obrero», som årlig får et tilskudd på 10 000 dollars fra komitern. I 1936 blev det organ for folkefronten og arbeidet åpenlyst ut fra Kremles direktiver. Av de mellem- og sydamerikanske stater har kun Mexiko et kommunistisk «El Nacional», som er fanatisk religionsfiendtlig. En temmelig fast posisjon inntar kommunismen i Argentina hvor den behersker ikke mindre enn 191 blade, alle på spansk — likeledes finnes det kommunistiske dagblade i Kanada, på Fillipinene, i Japan, Estland og Finland.

Det kan selvfølgelig ikke forbause at det i Russland foruten «Pravda» utgis 9250 kommunistiske aviser. Ved siden av de ovennevnte hovedorganer i de forskjellige land har disse også en rekke mindre publikasjoner — i Frankrike fantes således inntil for nylig 64 kommunistiske provinsblade samt en del fagblade. Intet under at man er skredet kraftig inn i dette land mot den røde fare — det utgår jo fra kommunistisk hold ikke alene en politisk fare men også en i aller høieste grad oppløsende og nedbrytende virksomhet, som særlig skader ungdommen og familielivet. Kommunismens hatefulle lære er en giftig vekst som hvis den får bre sig uhindret kan volde ubotelig skade.

Kimer I Klokker.

Med et vakkert omslag, en reproduksjon av et av Sandro Botticellis mest berømte madonnabilleder, foreligger nu vårt årvisse julehefte «Kimer I Klokker» — og som vanlig understreker det den side av julen som ikke bare er materielle gleder og den letteste underholdning, men efterlater en blivende verdi når selve julehelgen er forbi. Heftet appellerer nemlig i første rekke til sine leseres gode interesser, og når han lukker det føler man sig derfor beriket i stedet for som så ofte med julehefter

av ringere kvalitet: tom tørr. Men det mønstrer jo unektelig også en rekke medarbeidere som ikke er helt almindelige å treffe i et periodeskrift.

Det innledes med et stemningsfullt juledikt av mgr. *Kjelstrup*, hvorpå følger *Sigrid Undsets* vektige artikkel: Fred på jorden, hvori fortid, nutid og fremtid stilles under evighetens lys og får mening og mål ut fra det. En liten «legende» av forfatteren *Eivind Hauge* er en hymne til den kjærlighet, som bygger på det skapte og virkelighetsnære, ikke på det konstruerte og livsfremmede. Et meget interessant stykke norsk litteraturhistorie er lektor *Antonie Tibergs* essay om Bjørnstjerne Bjørnsons innsats for Olavsdagen og det innblikk man får i hans religiøse innstilling med dens understrømme av lengsel etter den sannhet som frigjør, selv om han ikke personlig kom lengre enn å få tanken frigjort så han innså, hvor meget som var mistet og hvor lite som blev vunnet da den «norske helgen blev gjort utlæg i Norge». Som et supplement, kan man nesten si, til denne artikkel følger *Lars Eskelands* malmfulle dikt om den siste norske erkebiskop Olav Engelbrektson. *Gösta av Geijerstam* har en av sine vakre naturskildringer illustrert med egne poesifylte tegninger som understreker og forhøier stemningen. *Ellen Faaberg* fører oss iår til Setesdalen som hun skildrer instruktivt og fengslende med en rikdom av illustrerende trekk, ukjent sikkert for de fleste lesere — men helt nye trakter, tør man vel si, fører forfatterpresten *Peter Schindler* oss til, idet han tar oss med på et besøk hos Symeon søilehelgen og viser oss de jordiske spor etter ham. Pastor Schindlers navn er jo vel kjent her i Norge, bl. a. fra hans trofaste medarbeiderskap i «St. Olav», og heller ikke i denne artikkel forneker hans store stilistiske begavelse sig. Hans sprog har en rytme og en plastisk utformning som tillater ham å bibringe leserne de samme inntrykk som han selv mottar. Og aldri glemmer han humoren — den humor, som tillater et menneske å komme i berøring med de høieste og dypeste verdier uten å tape ballansen, overveldes av sine følelser og miste sin orienteringsevne. Artiklen er rikt illustrert. En jolehymne fra latin stammer fra *Ragnhild Foss'* nu berømte bearbeidelser til nynorsk. *Marie-Elisabeth Larsens* fortelling har en vakker og fin reisning i sin varme medfølelse med dem som forbitrer sig selv livet til de finner frem til kjærligheten og dermed til forståelsen og tilgivelsen. Det er den unge bergenske kunstner *Hans Huszar*, som har laget de stemningsfulle tegninger til den, mens *Ivar Ruyster* selv illustrerer sin artikkel om et forsvunnet kirkested i Stor-Elvdalen. Med en

anonym men godt fortalt julefortelling med likeledes anonyme illustrasjoner slutter heftet —

Vi vil bare tilføie at også hvad det rent tekniske angår hevder det med letthet sin plass. Den side av saken har vært i de beste hender hos det ansette firma *Thronsen & Co.*, som har megen ære av sin innsats — det samme gjelder A/S *Cliché* for det ypperlige billedstoffs vedkommende. Begge firmaer skal ha takk —

og hermed være Kimer I Klokker varmt anbefalt.

Herhjemme —

Oslo. Ungdomsdagen blev feiret Kristi Kongefest, og i morgennessen var det samlet ca. 75 ungdommer fra de katolske menigheter i Oslo. Det var virkelig et syn å se så megen katolsk ungdom på en gang, ikke minst da de kommuniserte alle sammen. Etter messen var det fellesfrokost i klubblokalet, som vel aldri før har vært så stappet. Og stor var gleden da biskop Mangers og mgr. Snoeys viste sig. Førstnevnte kom med noen manende ord, og den andre med beviser på sin gavmildhet. — Til høimessen møtte nesten alle sammen igjen. Mgr. Snoeys talte til ungdommen og nevnte bl. a. hvorledes Kristi kirke blev forfulgt her på jorden. Det hender også, dessverre, at noen unge katolikker faller fra, og det kommer av at troen ikke er sterk nok. Kirken, ikke minst her i Norge, håper på ungdommen. «Den som eier ungdommen eier fremtiden.» Derfor måtte vi hvert år fornye vår troskapsed, og ikke være redd for å bekjenne vår tro. — I andakten preket pater Notenboom for ungdommen. Hensikten med prekenen kom klart frem. Det var ikke noen lett tid for de unge nu, og det gjaldt derfor å vokte sig for menneskerøvere. Og for å klare dette måtte en være sterk i troen. Vi måtte huske på at «Gud ser ikke bare på det ytre, men også på det indre.» — Ungdomsdagen sluttet med at ungdommen samledes på basaren, som blev åpnet denne aften.

Anbo.

Oslo. Foreningsbasaren åpnedes søndag 29. oktober og kunde straks glede sig ved overfylt hus. Men det fortjener den også — det er lang tid siden at det har vært en basar med så mange vakre og nyttige gjenstander, og de assisterende bak bordene kunde med en gang konstatere en ekte succes — det blev tatt mange numre fordi man så å si gjerne hadde dradd hjemover med hver eneste ting! St. Olavs lokalledds formann, hr. Erling Bruce, bød velkommen i en anslående tale hvori han nevnte at det oprinnelige formål for basaren hadde vært oppusning av foreningslokalet, men som tidene nu var hadde komitéen ment at det beste vilde være å stille det innkomne beløp til biskopens disposisjon hvilket han håpet alle var enig i. Tilslutningen kom i form av begeistrede klappsalver — hvorpå sognepresten mgr. Snoeys gav uttrykk for alles følelser idet han nyttet høvet til å hylde biskopen i varme og sanne ord. Også han understreket basarens formål. — Så gikk teppet til side for et underholdningsprogram som under fru Hjort-Schøyens ledelse vakte megen jubel og sikkert vil øve stor tiltrekning på publikum. Det hersket i øvrig hele kvelden den beste stemning i salen og de utmerkede programmer som underholdningen byr på fremover vil sikkert sammen med det gode formål og de utsøkte ting gi basaren en bred plass i alles bevissthet.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.